

Aleg. 211.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej, o wniosku posła Franciszka Jędrzejowicza,
o pomnożenie liczby geometrów ewidencyjnych.

Wysoki Sejmie!

Ustawą z dnia 23. maja 1883 r., L. 82 Dz. p. p. zmienione zostały §§. 74. i 76. ustawy ogólnej o księgach gruntowych, w tym kierunku, że podział parceli katastralnej w księdze gruntowej, z wyjątkiem jedynie drobnych wypadków w ustawie normowanych, wpisanym być może, tylko na podstawie planu sytuacyjnego, sporządzonego przez urzędnika mierniczego katastralnego, lub też przez autoryzowanego geometrę prywatnego, i przez tego uwierzytelnionego.

Równocześnie z tą ustawą, wydaną została druga ustawa z dnia 23. maja 1883, L. 83, o utrzymaniu w ewidencji katastru gruntowego, wprowadzająca w życie nowy organ rządowy, mierniczych rządowych, czyli geometrów ewidencyjnych, — koniecznie potrzebny do celów ogólnie państwowych, mianowicie dla utrzymania zgodności posiadania gruntowego z arkuszami katastralnymi, — według których podatek gruntowy musi być wymierzany i pobierany.

Urzędnikom powołanym do przeprowadzania tych czynności ewidencyjnych w arkuszach katastralnych, poruczoną została także czynność wymagana przy wpisach hipotecznych, przez posiadaczy gruntów przedsiębranych, które to czynności, jakkolwiek bezpośrednio, ludzi prywatnych dotyczą, nie mniejszej są wagi dla administracji państwowej, gdyż właśnie przy takich prywatnych transakcjach o kupno lub dział pewnej parceli, a szczególnie przy działach majątkowych, w drodze pertraktacji spadków włościańskich, mieszczańskich i innych, — takie zmiany w arkuszach katastralnych następują, i są koniecznym przedmiotem urzędowego załatwienia dla geometrów ewidencyjnych.

Według szematyzmu na rok 1894, dla Królestwa Galicyi, jest w kraju naszym przy każdym powiecie, z wyjątkiem jedynie Skalatu i Trembowli, ustanowiony jeden mierniczy czyli geometra ewidencyjny, a nadto jest dziewięciu elewów mierniczych, do niektórych powiatów przydzielonych, którzy tak żmudną, a dla zarządu państwowego nader doniosłą służbę, utrzymywania ewidencji czyli zgodności katastru podatkowego, z rzeczywistym stanem posiadania, w całym kraju utrzymują mają.

Oprócz tych rządowych geometrów ewidencyjnych, jest w kraju naszym 23-ech geometrów autoryzowanych cywilnych, z których po trzech mieszka we Lwowie i w Krakowie, po dwóch w Rzeszowie i Ropczycach, — tak iż pozostała liczba 15 zaledwie w rachubę może być wzięta, z powodu dowolnego tychże osiedlania się.

Czynności geometrów ewidencyjnych, w obec coraz bardziej mnożących się podziałów gruntowych z jednej, a komasacyi z drugiej strony, tudzież z powodu coraz liczniej objawiającego się dążenia do parcelacyi obszarów większych — wreszcie z powodu działów, przy pertraktacyach spadków włościańskich i innych prawie bez wyjątku praktykowanych, wzrastają z dnia na dzień, podczas gdy liczba ustanowionych urzędników mierniczych, pozostała od początku ta sama, — zaczęły tym zwiększonym czynnościom podobać nie są w stanie, i z tego powodu co do ewidencji katastralnej wielkie istnieją zaległości.

Dodać tutaj należy, że tak według powołania swego, jak według obowiązującej ustawy z r. 1883 rządowi geometry ewidencyjni, są zmuszeni w czasie letnim, być prawie ciągle po za siedzibą ich urzędowania, — tak, że nawet ustawa sama §. 18 zastrzega, iż geometra w każdym kwartale, przynajmniej przez 3 dni, musi się znajdować w siedzibie urzędu podatkowego dla przyjęcia zgłaszających się interesentów.

Otóż przy ogólnym braku autoryzowanych geometrów cywilnych, i przy zwykłej nieobecności geometry ewidencyjnego rządowego, w miejscu jego siedziby, bardzo często wydarzyć się musi, że potrzebujący do wpisu hipotecznego mapki katastralnej, za takową udaje się dwukrotnie, a czasem i więcej razy do odległej siedziby geometry ewidencyjnego, z czego wynikają niepomierne koszta i utyskiwania, a częstokroć i dotkliwe szkody, gdy dla braku wpisu do księgi gruntowej, jedyna pomoc rodziny przez pożyczkę hipoteczną zamierzona, nastąpić nie może.

Ogólnie wiadomą jest rzeczą, jak nasz lud wiejski, na tę uciążliwość, powstałą z nieskończonego przewlekania, a nadto dla wysokich kosztów za takie operaty miernicze — narzeka. Wielokrotnie już to niezadowolenie podawane było przez wychodców z kraju za powód do emigracyi.

Ubolewać należy nad tem, że tak mało ludzi fachowo uzdolnionych garnie się do uzyskania dekretu na autoryzowanego geometrę cywilnego, tem bardziej ileż wykonywane przez nich czynności, dają bardzo przyzwoite utrzymanie, jeżeli tylko operaty ich są dokładne i przedkładane stronom rachunki, są stosownie umiarkowane.

W przedmiocie pomnożenia liczby geometrów ewidencyjnych, już w ubiegłej Sesji Sejmowej z r. 1893, wniesioną była petycja przez Stanisława Drohojowskiego L. 529, która przez Sejm niezadowolona następnie w myśl uchwały Sejmowej przez Wydział krajowy w czerwcu 1893 r. odstąpioną została do c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą o oznajmienie Wydziałowi krajowemu, czy, i o ile c. k. Rząd byłby skłonny objawionemu w rzeczonym podaniu życzeniu zadość uczynić. Odpowiedź na to wezwanie od c. k. Rządu jeszcze nie nadeszła.

Wnioskodawca obecny, pragnąc usunąć niedogodności, powstałe z braku sił mierniczych, domaga się, aby c. k. Rząd w drodze rozporządzenia pomnożył liczbą c. k. geometrów ewidencyjnych w kraju naszym urzędujących, tak — aby przy każdym Sądzie powiatowym, jeden geometra urzędował.

Do pierwszej części tego wniosku, to jest do powiększenia stosownego liczby geometrów ewidencyjnych, komisya administracyjna przystępuje, gdyż nie tylko dla potrzeby prywatnych interesentów, ale dla ogólnego interesu Rządu, pomnożenie tej kategorii urzędników, uważa za konieczne, jeżeli operaty katastralne, z tak ogromnym nakładem, na skutek ustawy z dnia 24. maja 1869, L. 88 D. p. p. i dalszych dokonane, mają być utrzymywane w dokładnej zgodności z zachodzącymi zmianami w posiadaniu — od czego zawisł, prawidłowy i sumienny rozkład podatku gruntowego.

Drugą część wniosku aby przy każdym Sądzie powiatowym, jeden geometra urzędował, uważa komisya administracyjna za praktyczną w tym kierunku, iż byłoby do życzenia, aby geometra ewidencyjny, miał większą łączność z Sądami, przy których prowadzą się księgi gruntowe, albowiem tylko natenczas zgodność ksiąg gruntowych, z operatami katastralnymi będzie uzyskana, jeżeli geometra ewidencyjny będzie ograniczony na wyczekiwanie oznajmienia ze strony Sądu, lub też interesowanej strony prywatnej o zaszłej zmianie w posiadaniu lub podziału pewnej

parceli; lecz przeciwnie gdy on sam zbada w księdze gruntowej dział posiadania i według tego urzędowe arkusze katastralne zrektyfikuje.

Ustawa z 23. maja 1883 wskazuje — że właściwą siedzibą geometrów ewidencyjnych, są c. k. urzęda podatkowe, które mają w swoim przechowaniu operata względnie arkusze katastralne, do urzędowego użytku geometry ewidencyjnego niezbędnie potrzebne.

Otóż już ta sama okoliczność wskazuje, że nie siedziby starostw powiatowych, ale właściwie siedziby sądów powiatowych, przy których są wprowadzone c. k. urzędy podatkowe, powinny być zarazem siedzibę geometrów ewidencyjnych; przez co by nie tylko urzędowanie tychże było ułatwione, ale i wymaganiom słusznym ludności stało by się zadość.

Z tych powodów komisya administracyjna stawia następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomoryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, aby liczbę geometrów ewidencyjnych, w naszym kraju urzędujących tak pomnożył i obsadził, ażeby przy tych c. k. sądach powiatowych, gdzie jest c. k. urząd podatkowy, jeden geometra ewidencyjny urzędował.

Lwów dnia 8. Lutego 1894 r.

Przewodniczący

Zaleski.

Sprawozdawca

Zbyszewski.

